Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 26. jūlijā [1]

Lieta C-557/15

Eiropas Komisija
pret

Maltas Republiku

Dalībvalsts pienākumu neizpilde – Savvaļas putnu aizsardzība – Direktīva 2009/147/EK – Izņēmuma regulējums, ar kuru atļauta noteiktu dziedātājputnu sugu sagūstīšana

1. Šajā pienākumu neizpildes procedūrā Komisija apgalvo, ka Maltas tiesību akti, ar kuriem atļauts sagūstīt septiņu sugu savvaļas žubītes [2], ir pretrunā Direktīvai 2009/147/EK (turpmāk tekstā – "Savvaļas putnu direktīva") [3] un ka uz attiecīgajiem valsts noteikumiem neattiecas izņēmuma regulējums minētās direktīvas 9. panta 1. punktā, kas dažos gadījumos atļauj sagūstīt noteiktas sugas. Atbilstoši Tiesas lūgumam es šajos secinājumos aprobežojos ar to, ka izvērtēju nosacījuma "nevar rast citu pieņemamu risinājumu" un 9. panta 1. punkta c) apakšpunktā lietotās frāzes "saprātīgi izmantot" interpretāciju, kas rada jaunu tiesību jautājumu.

Savvaļas putnu direktīva

2. Preambulas 3.–5., 7. un 12. apsvērumā ir paredzēts:

"(3) Dalībvalstu Eiropas teritorijā pastāvīgi sarūk, dažreiz pat ļoti strauji, daudzu tur sastopamo savvaļas putnu sugu skaitliskais sastāvs. Šāds putnu skaita samazinājums rada nopietnus draudus dabas vides saglabāšanai, jo īpaši tādēļ, ka tādējādi tiek izjaukts bioloģiskais līdzsvars.

(4) Savvaļas putnu sugas, kas sastopamas dalībvalstu Eiropas teritorijā, ir galvenokārt migrējošās sugas. Šīs sugas ir daļa no mūsu kopīgā dabas mantojuma, un putnu aizsardzība parasti ir starptautiska vides problēma, ko var efektīvi risināt, tikai balstoties uz kopēju atbildību.

(5) Dalībvalstu Eiropas teritorijā sastopamo savvaļas putnu sugu aizsardzība jāveic, ņemot vērā [Savienības] mērķus uzlabot dzīves apstākļus un panākt noturīgu attīstību.

[..]

1 Oriģinālvaloda - angļu.

2 Proti: žubīte (*Fringilla coelebs*), kaņepītis (*Carduelis cannabina*), dadzītis (*Carduelis carduelis*), zaļžubīte (*Carduelis chloris*), dižknābis (*Coccothraustes coccothraustes*), ģirlicis (*Serinus serinus*) un ķivulis (*Carduelis spinus*). Šajos secinājumos tās turpmāk kopā tiks sauktas "septiņas sugas".

3 Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra Direktīva par savvaļas putnu aizsardzību (OV 2010, L 20, 7. lpp.). Ar šo direktīvu ir kodificēta Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīva 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību (OV 1979, L 103, 1. lpp.) ar grozījumiem – šī direktīva bija spēkā, kad tika panākta vienošanās par Maltas pievienošanās Eiropas Savienībai noteikumiem un tika formulēta Pievienošanās akta XI pielikumā ietvertā pagaidu atkāpe (skat. turpmāk 26. punktu).

(7) Dabas aizsardzības mērķis ir nodrošināt dabas resursu ilglaicīgu aizsardzību un apsaimniekošanu, jo tie ir Eiropas tautu dabas mantojuma sastāvdaļa. [..]

[..]

(12) Atsevišķos gadījumos dažiem apstākļiem var būt liela nozīme, tādēļ būtu jāparedz iespēja atkāpties no dažiem nosacījumiem un šādiem izņēmumiem jābūt Komisijas uzraudzībā."

3. 1. pantā ir noteikts, ka šī direktīva "attiecas uz visu tādu savvaļas putnu sugu aizsardzību, kas sastopamas to dalībvalstu Eiropas teritorijā, uz kurām attiecas Līgums", un ka "tajā paredzēta šo sugu aizsardzība, apsaimniekošana un uzraudzība un noteiktas to izmantošanas normas".

4. 2. pantā ir paredzēts, ka "dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai skaitliski uzturētu 1. pantā minēto sugu populācijas tādā līmenī, kas pirmām kārtām atbilst ekoloģijas, zinātnes un kultūras prasībām, tajā pašā laikā ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības, vai lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim".

5. 5. pantā ir norādīts:

"Neskarot 7. un 9. pantu, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai izveidotu vispārēju aizsardzības sistēmu visām 1. pantā minētajām putnu sugām, jo īpaši aizliedzot:

a) jebkādā veidā apzināti nonāvēt vai sagūstīt putnus;

[..]

e) turēt to sugu putnus, kuras aizliegts medīt un sagūstīt."

6. Ar 8. pantu attiecībā uz putnu medībām, to sagūstīšanu vai nonāvēšanu saskaņā ar Savvaļas putnu direktīvu ir aizliegts "lietot jebkādus masveidīgas vai neselektīvas putnu sagūstīšanas vai nonāvēšanas līdzekļus, pasākumus vai paņēmienus, arī tādus, kas var izraisīt kādas sugas lokālu izzušanu, jo īpaši IV pielikuma a) punktā minētos".

7. Viens no IV pielikuma a) punkta ceturtajā ievilkumā minētajiem aizliegtajiem līdzekļiem, pasākumiem vai paņēmieniem ir "tīklu, lamatu, saindētas vai anestezējošas ēsmas" izmantošana.

8. 9. panta 1. punktā ir paredzēts:

"1. Ja nevar rast citu pieņemamu risinājumu, dalībvalstis var atkāpties no 5. līdz 8. panta noteikumiem šādu iemeslu dēļ:

a)

– sabiedrības veselības aizsardzības un drošības interesēs,

– lidojumu drošības interesēs,

– lai nepieļautu nopietnu kaitējumu kultūraugiem, lauksaimniecības dzīvniekiem, mežiem, zvejniecībai un ūdeņiem,

– lai aizsargātu floru un faunu;

b) pētniecības un mācību nolūkā, veicot populācijas atjaunošanu, sugu reintrodukciju un šim nolūkam nepieciešamo pavairošanu;

c) lai stingri kontrolētos apstākļos un izlases veidā atļautu nelielā skaitā sagūstīt, turēt vai citādi saprātīgi izmantot dažus putnus."

9. Saskaņā ar 9. panta 2. punktu 9. panta 1. punktā minētajos izņēmuma gadījumos ir jānorāda:

"a) sugas, uz kurām attiecas izņēmumi;

b) līdzekļi, pasākumi vai paņēmieni, ar kādiem atļauts sagūstīt vai nonāvēt putnus;

c) riska nosacījumi, kā arī citi apstākļi (laiks un vieta), kādos pieļaujami šādi izņēmumi;

d) iestāde, kas pilnvarota paziņot, ka pastāv nepieciešamie nosacījumi, un lemt par to, kādus līdzekļus, pasākumus vai paņēmienus, kam un ar kādiem ierobežojumiem atļauts izmantot;

e) kādi uzraudzības pasākumi tiks veikti".

10. Ar 9. panta 3. punktu dalībvalstīm ir pieprasīts ik gadu nosūtīt Komisijai ziņojumu par 1. un 2. punkta izpildi.

11. Ar 9. panta 4. punktu ir dots norādījums Komisijai, pamatojoties uz tai pieejamo informāciju un it īpaši uz informāciju, ko tā saņem saskaņā ar 9. panta 3. punktu, "pastāvīgi sekot tam, lai [9. panta] 1. punktā minēto izņēmumu sekas nebūtu pretrunā šai direktīvai". Komisijai ir pieprasīts, lai tā "atbilstīgi rīkojas".

Valsts tiesības

2014. gada Juridiskais paziņojums Nr. 253

12. 2014. gada Juridiskais paziņojums Nr. 253[4] par savvaļas putnu aizsardzību ir vispārpiemērojams tiesību akts, kurā noteikts izņēmuma regulējums, atklājot žubīšu sagūstīšanas rudens sezonu.

13. Minētā paziņojuma 2. noteikuma 2. punktā "sagūstīšanas iecirknis" ir definēts kā "konkrētā teritorija sagūstīšanas apgabalā, kurā ir ne vairāk kā divi pāri horizontālu tīkla slazdu vienā sagūstīšanas iecirknī un katra tīkla platība nav lielāka par 38 kvadrātmetriem; sagūstīšanas iecirknis var tikt reģistrēts vienam vai vairākiem licenciātiem, un katrs tīkla slazdu pāris ir skaidri iezīmēts apstiprinātajā apgabala plānā".

14. 3. noteikuma 1. punktā ir paredzēts, ka "žubītes drīkst sagūstīt vienīgi ar tradicionālajiem tīkliem, kas dēvēti par tīkla slazdiem, vienīgi turēšanas nebrīvē mērķim[5], tostarp izmantošanai gadatirgos un izstādēs, vairošanai un/vai [*and, or*] [6] izmantošanai kā dzīvus pievilinātājputnus saskaņā ar šo noteikumu normām". Pārējā 3. noteikuma daļā ir norādītas noteiktas prasības tīkla slazdiem un pienākums "apgredzenot" sagūstītos putnus, izmantojot vienreizējai lietošanai paredzētus gredzenus.

4 2014. gada 15. jūlija Juridiskais paziņojums Nr. 253 par savvaļas putnu aizsardzības noteikumiem (Regulējums par izņēmuma atļaušanu, atklājot žubīšu sagūstīšanas rudens sezonu), ar grozījumiem.

5 Šīs normas angļu valodas redakcijā ir norāde uz "[putnu] turēšanas nebrīvē mērķi" (*purpose of keeping [the birds] in captivity*), savukārt maltiešu valodas redakcijā, šķiet, ir norāde uz putnu "vairošanas mērķi". Saskaņā ar Maltas Konstitūcijas 74. pantu, "ja vien Parlaments nenolemj citādi, ikviens likums tiek izsludināts gan angļu, gan maltiešu valodā, un, pastāvot kolīzijai starp jebkāda likuma maltiešu un angļu valodas redakcijām, priekšroka ir dodama maltiešu valodas redakcijai".

6 Tā ir tekstā. Vienāds formulējums ir atrodams gan maltiešu, gan angļu valodas redakcijā. Visticamāk, teksta autors bija paredzējis lietot vai nu "and for" ("un [kādam mērķim]"), vai arī "and/or" ("un/vai"). Manuprāt, šis jautājums nav būtisks. Vienkāršības labad turpmāk šajos secinājumos es šo tekstu citēšu kā "un/vai".

15. 4. noteikumā ir paredzēts:

"[..] Žubīšu sagūstīšanas periods rudens sezonā ir ilgākais septiņdesmit trīs (73) dienas no oktobra līdz decembrim tajā pašā gadā, kad ministrs var izlemt atklāt žubīšu sagūstīšanas rudens sezonu ar paziņojumu *Oficiālajā Vēstnesī*,

ar nosacījumu, ka, atklājot žubīšu sagūstīšanas rudens sezonu, ministrs nosaka, ka nav pieņemama risinājuma [Savvaļas putnu direktīvas] 9. panta 1. punkta izpratnē, un ievēro attiecīgo sugu populācijas uzturēšanu apmierinošā līmenī, kā arī ņem vērā II pielikumā noteiktās maksimālās robežvērtības,

turklāt ar nosacījumu, ka, paredzot jebkuras žubīšu sagūstīšanas rudens sezonas ilgumu, ministrs nosaka kopējo sezonas limitu katrai žubīšu sugai un individuālo sezonas limitu katrai licencei un izlemj arī to, vai noteikt katrai licencei individuālo dienas limitu, kas būtu jāatļauj šim konkrētajam izņēmumam žubīšu sagūstīšanai rudenī."

16. 5. noteikumā ir paredzēta prasība par kompetentās iestādes (Savvaļas putnu regulēšanas vienība) izdotu "žubīšu sagūstīšanas licenci rudens sezonai", lai nodarbotos ar šo septiņu sugu putnu sagūstīšanu. Licences saņemšanai ir jāapstiprina attiecīgie sagūstīšanas apgabali un iecirkņi.

17. Ar 8. noteikumu ir reglamentēta noteikumu izpildes kontrole žubīšu sagūstīšanas sezonas laikā. Tajā ir paredzētas policijas veiktas pārbaudes uz vietas, un uz katrām 1000 izdotām licencēm šim uzdevumam ir norīkotas vismaz septiņas amatpersonas.

18. I pielikumā ir tabula, kurā uzskaitītas septiņas žubīšu sugas, uz ko attiecas 2014. gada Juridiskais paziņojums Nr. 253[7].

19. II pielikumā ir paredzēts:

"Nosakot kopējo žubīšu skaitu, ko drīkst sagūstīt sagūstīšanas rudens sezonas laikā, ministrs paredz kopējo limitu, kas nepārsniedz 1 % no katras sugas references populācijas kopējās mirstības gadā Eiropas Savienības teritorijā, pamatojoties uz jaunākajiem pieejamajiem zinātniskajiem datiem, kas attiecas uz gredzenu atgūšanu.

Ar nosacījumu, ka maksimālais limits žubīšu sagūstīšanas izņēmumam rudens sezonā katrā ziņā nepārsniedz šādu skaitu [..]".

20. Tūlīt pēc tam sniegtajā tabulā "Sugu sagūstīšanas limits valstī" ir noteikts šādi: kaņepītis 12 000, dadzītis 800, zaļžubīte 4500, ķivulis 2350, dižknābis 500, žubīte 5000 un ģirlicis 2350.

21. II pielikuma pēdējā punktā ir paskaidrots, ka šo maksimālo skaitu "pārskata un atjaunina ministrs ar paziņojumu *Oficiālajā Vēstnesī*, ievērojot attiecīgo septiņu sugu aizsardzības statusu un sugu populācijas uzturēšanu apmierinošā līmenī".

7 Šis saraksts atbilst iepriekš 2. zemsvītras piezīmē uzskaitītajām septiņām sugām.

2014. gada Juridiskais paziņojums Nr. 250, 2015. gada Juridiskais paziņojums Nr. 330 un 2016. gada Juridiskais paziņojums Nr. 322

22. 2014. gada Juridiskais paziņojums Nr. 250[8], 2015. gada Juridiskais paziņojums Nr. 330[9] un 2016. gada Juridiskais paziņojums Nr. 322[10] ir Maltas Ilgtspējīgas attīstības, vides un klimata pārmaiņu ministra pieņemti tiesību akti 2014. gada Juridiskā paziņojuma Nr. 253 īstenošanai, no kuriem pirmais ir pieņemts tajā pašā dienā, kad tiesību akts, ko ar to bija paredzēts īstenot. 2014. gada Juridiskā paziņojuma Nr. 250 3. noteikumā ir teikts, ka sagūstīšanas 2014. gada rudens sezonas datumi ir no 2014. gada 20. oktobra līdz 2014. gada 31. decembrim, abus datumus ieskaitot (73 dienas).

23. Minētā paziņojuma 5. noteikuma 1. punktā vispārējais sezonas sagūstīšanas limits (tas ir, "kopējais putnu skaits, ko drīkst sagūstīt saskaņā ar visām izsniegtajām licencēm kopumā") 2014. gada rudens sezonā katrai sugai ir noteikts tieši tādā pašā skaitā kā 2014. gada Juridiskajā paziņojumā Nr. 253 noteiktais (maksimālais) vispārējais valsts limits.

24. 2014. gada Juridiskā paziņojuma Nr. 250 5. noteikuma 2. punktā ir norādīts, ka sagūstīšanas licencē 2014. gada rudens sezonai "nosaka sagūstīšanas sezonas limitu, kas ir desmit (10) žubītes uz katru sagūstīšanas licenci rudens sezonai vai jebkāds mazāks skaits putnu, kas var tikt sagūstīti pirms sezonas slēgšanas".

25. Ar 2015. gada Juridisko paziņojumu Nr. 330 un 2016. gada Juridisko paziņojumu Nr. 322 tika īstenots 2014. gada Juridiskais paziņojums Nr. 253, lai atklātu attiecīgi 2015. gada un 2016. gada sagūstīšanas rudens sezonu. To struktūra, kopējais valstī noteiktais limits un citi pasākumi, kas ar tiem ieviesti, būtībā bija identiski 2014. gada Juridiskajā paziņojumā Nr. 250 paredzētajiem.

Fakti un tiesvedība

26. Jau ilgu laiku, pirms Malta tika pievienojusies Eiropas Savienībai 2004. gadā, šajā dalībvalstī tradicionāla nodarbe bija žubīšu sagūstīšana, lai turētu tās nebrīvē. Pievienošanās sarunu laikā Malta apsprieda un ieguva pārejas izņēmumu no Savvaļas putnu direktīvas attiecībā uz žubīšu gūstīšanu līdz 2008. gada 31. decembrim. No 2009. gada Maltā tika aizliegts sagūstīt žubītes. Tiesai nav informācijas par to, vai šajā periodā žubīšu sagūstīšanas prakse faktiski bija pārtraukta. Netiek apstrīdēts, ka Malta uzsāka vairošanas nebrīvē programmu, kurai bija ierobežota darbības joma, un ka Malta pārtrauca vairošanas nebrīvē programmu pēc Pievienošanās aktā noteiktā pārejas perioda beigām[11].

8 2014. gada 15. jūlija Juridiskais paziņojums Nr. 250: Savvaļas putnu aizsardzības noteikumi (Deklarācija par izņēmumu attiecībā uz žubīšu sagūstīšanas 2014. gada rudens sezonu). Neizskaidrota detaļa ir tas, kā ar Juridisko paziņojumu ar numuru "250" varētu tikt "īstenots" tā paša datuma Juridiskais paziņojums ar numuru "253".

9 2015. gada 16. oktobra Juridiskais paziņojums Nr. 330: Savvaļas putnu aizsardzības noteikumi (Deklarācija par izņēmumu attiecībā uz žubīšu sagūstīšanas 2015. gada rudens sezonu).

10 2016. gada 7. oktobra Juridiskais paziņojums Nr. 322: Savvaļas putnu aizsardzības noteikumi (Deklarācija par izņēmumu attiecībā uz žubīšu sagūstīšanas 2016. gada rudens sezonu).

11 Akta par Maltas pievienošanos Eiropas Savienībai (OV 2003, L 236, 33. lpp.) XI pielikuma 10. punkta ("Vide") D daļa ("Dabas aizsardzība"), kurā paredzēts, ka, "atkāpjoties" no Direktīvas 79/409/EEK (Savvaļas putnu direktīvas priekštece) 5. panta a) punkta, 5. panta e) punkta, 8. panta 1. punkta un IV pielikuma a) punkta, Maltā pārejas periodā līdz 2008. gada 31. decembrim var sagūstīt septiņu sugu žubītes "vienīgi turēšanai nebrīvē". Tajā ir iekļauti sīki izstrādāti noteikumi, lai pakāpeniski samazinātu šo darbību un ieviestu vairošanas nebrīvē programmu. Vienīgā žubīšu gūstīšana, kas paredzēta pēc pārejas perioda beigām, bija ierobežota savvaļas īpatņu skaita sagūstīšana, "lai nodrošinātu nebrīvē turēto sugu pietiekamu ģenētisko daudzveidību". Šādu skaitu bija "[plānots] būtiski samazināt pārejas posma pasākumu īstenošanas laikā".

27. Pirms 2013. gada marta vēlēšanām toreizējā opozīcijas partija (*Partit Laburista*, turpmāk tekstā – "*PL*") un Maltas Medību un dabas aizsardzības federācija (turpmāk tekstā – "*FKNK*") publicēja kopīgu paziņojumu, solot, ka, ja *PL* iegūtu varu, tad tās strādātu kopā, lai tostarp piemērotu "pareizo izņēmumu" attiecībā uz tradicionālo žubīšu sagūstīšanu Maltā. Pēc tam *PL* uzvarēja 2013. gada vēlēšanās. 2013. gada augustā *FKNK* iesniedza Maltas *Ornis* komitejai priekšlikumu atļaut žubīšu sagūstīšanu saskaņā ar Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Vēlāk Malta uzsāka pārrunas ar Komisiju.

28. 2014. gada pirmajā pusgadā Komisija rīkoja vairākas divpusējas sanāksmes ar Maltu. 2014. gada aprīlī Malta iesniedza Tehnisko memorandu, kurā izklāstīti tās paredzētā izņēmuma parametri.

29. 2014. gada 16. jūnijā Komisija nosūtīja Maltai *EU Pilot* pieprasījumu, apkopojot tās nostāju. Komisija pauda viedokli, ka paredzētais izņēmums neatbilst Savvaļas putnu direktīvas 9. panta nosacījumiem. Tomēr 2014. gada 15. jūlijā Malta pieņēma 2014. gada Juridiskos paziņojumus Nr. 250 un Nr. 253, atļaujot sagūstīt žubītes. 2014. gada 25. augustā Malta atbildēja uz *EU Pilot* pieprasījumu, apgalvojot, ka šis izņēmums ir pamatots saskaņā ar 9. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

30. 2014. gada 17. oktobrī Komisija nosūtīja Maltai oficiāla paziņojuma vēstuli. 2014. gada 14. novembra atbildē Malta palika pie savas nostājas.

31. 2015. gada 15. maijā Malta nosūtīja Komisijai ziņojumu par 2014. gada rudens "sagūstīšanas" sezonas rezultātiem. Ar šo informāciju tika apstiprināts Komisijas viedoklis, ka Maltas izņēmuma regulējums nav saderīgs ar Savvaļas putnu direktīvu, jo tas neatbilst 9. pantā paredzētā izņēmuma nosacījumiem. Tādējādi Malta bija pārkāpusi 5. un 8. pantā noteiktos aizliegumus. 2015. gada 28. maijā Komisija sniedza argumentētu atzinumu. 2015. gada 28. jūlijā Malta atbildēja un atkārtoja savā atbildē uz oficiālā paziņojuma vēstuli izteikto nostāju.

32. Komisija cēla šo prasību 2015. gada 30. oktobrī, lūdzot:

– atzīt, ka, pieņemot izņēmuma regulējumu, ar kuru ir atļauts sagūstīt septiņas savvaļas žubīšu sugas [12], Maltas Republika nav izpildījusi Savvaļas putnu direktīvas 5. panta a) un e) punktā un 8. panta 1. punktā kopā ar IV pielikuma a) punktu, skatot tos kopsakarā ar 9. panta 1. punktu, paredzētos pienākumus;

– piespriest Maltas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

33. Tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai notika 2017. gada 15. februārī, un tajā Komisija un Malta sniedza mutvārdu apsvērumus.

Lietas dalībnieču argumenti

34. Lai pamatotu prasību, Komisija izvirza piecus pamatus, no kuriem divi ir būtiski šiem secinājumiem. Pirmkārt, Malta neesot pierādījusi, ka nepastāv neviens cits pieņemams risinājums, kā tas paredzēts 9. panta 1. punkta ievadfrāzē. Otrkārt, Malta neesot pierādījusi, ka atļautā darbība nozīmē "saprātīgu izmantošanu" 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē.

35. Malta uzstāj, ka tās piemērotais izņēmums ir balstīts uz Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punkta c) apakšpunktu un ka tas pilnībā atbilst šai normai.

12 Minēts iepriekš 2. zemsvītras piezīmē.

Vērtējums

Ievada piezīmes

36. Lai gan šajos secinājumos nav paredzēts aptvert visus piecus prasības pamatus, tomēr uzskatu, ka sākumā ir svarīgi atzīmēt dažus faktus, kas netiek apstrīdēti un kas attiecas uz Maltas atļauju sagūstīt septiņu sugu žubītes.

37. Pirmkārt, kopējais sezonas limits katrai žubīšu sugai ir iepriekš noteikts pirms sagūstīšanas rudens sezonas sākuma un *par katru sugu 2014., 2015. un 2016. gadā ir ticis noteikts tieši tajā pašā līmenī*. Būtībā šķiet maz ticams, ka pāri Maltai migrējošo septiņu sugu žubīšu skaits dažādos gados vispār nav mainījies [13]. Otrkārt, kopējais sezonas limits saskaņā ar Maltas tiesību aktiem ir 27 500 žubītes [14]. No apstākļa, ka ir pieejamas vairāk nekā 4000 licences un katra licence tās turētājam dod tiesības sagūstīt ne vairāk kā 10 žubītes, izriet, ka (ja vien visa sagūstīšana netiek pārtraukta, tiklīdz ir sasniegts kopējais sezonas limits, un ja šī noteikuma izpilde tiek efektīvi kontrolēta) kopējais iespējamais sagūstīto žubīšu skaits sezonā būs tuvāks 40 000, nevis 27 500.

38. Treškārt, katram licenciātam ir atļauts reģistrēt vienu "sagūstīšanas iecirkni", kura aprīkojums ir "ne vairāk kā divi pāri horizontālu tīkla slazdu vienā sagūstīšanas iecirknī un katra tīkla platība nav lielāka par 38 kvadrātmetriem" [15]. Tādējādi šķiet, ka kopējā izvietotā tīkla platība ir 152 kvadrātmetri [16]. Sagūstīšanas rudens sezona ilgst 73 dienas [17]. Tā kā kopējais pieļaujamais limits ir desmit žubītes ar vienu licenci, tas nozīmē, ka kopējā tīklu platība 152 kvadrātmetru apmērā ir atļauta, lai sagūstīšanas rudens sezonā 73 dienu laikā sagūstītu vidēji tikai vienu žubīti nedēļā.

39. Visbeidzot, lai gan paziņotais ekskluzīvais putnu sagūstīšanas mērķis saskaņā ar Maltas tiesību aktiem ir to turēšana nebrīvē, Maltas gadījuma neatņemama sastāvdaļa ir tas, ka nav nepieciešams sagūstīt savvaļas žubītes, lai saglabātu nebrīvē audzētu putnu ģenētisko daudzveidību. Zinātnisku iemeslu dēļ šim nolūkam acīmredzot ir labāk papildus importēt nebrīvē audzētas žubītes [18]. Tādējādi Malta ir skaidri atteikusies no 9. panta 1. punkta izņēmuma izmantošanas attiecībā uz Pievienošanās aktā paredzēto īpašo ierobežoto mērķi [19].

40. Tādējādi ar Maltas tiesību aktiem nepārprotami ir atļauta savvaļas putnu sagūstīšana, izmantojot tīkla slazdus, un to vēlāka turēšana. Katrs no minētajiem elementiem ir aizliegts saskaņā ar 5. panta a) un e) punktu un 8. panta 1. punktu, tos aplūkojot kopsakarā ar Savvaļas putnu direktīvas IV pielikuma a) punktu. Tas, vai Malta patiešām ir pārkāpusi šīs normas, ir atkarīgs no tās tiesību aktu atbilstības 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta izņēmumā izklāstītajiem stingrajiem nosacījumiem.

41. Minētie nosacījumi ir šādi: i) izņēmumā paredzētajai darbībai nebūtu jābūt nekādai citai pieņemamai alternatīvai, ii) minētajā izņēmumā būtu jāatļauj "sagūstīt, turēt vai citādi saprātīgi izmantot" putnus, iii) tam būtu jānotiek stingri kontrolētos apstākļos, iv) tam jānotiek izlases veidā un v) tam būtu jāietver tikai neliels skaits putnu.

13 Piemēram, Komisija norādīja, ka sezonas limits attiecībā uz dadzīti 2014. gadā (800) būtiski pārsniedza paredzēto kopējo minētās sugas īpatņu skaitu, kas migrēja pāri Maltai putnu sagūstīšanas 2014. gada rudens sezonas laikā.

14 Skat. 2014. gada Juridiskā paziņojuma Nr. 250 5. noteikuma 1. punktu un līdzvērtīgas normas sekojošajos 2015. un 2016. gada juridiskajos paziņojumos.

15 Skat. 2014. gada Juridiskā paziņojuma Nr. 253 2. noteikuma 2. punktu.

16 Proti, 38 kvadrātmetri (viena tīkla platība) x 2 (jo ar tīkliem darbojas pa pāriem) x 2 (jo vienā sagūstīšanas iecirknī ir divi pāri tīklu).

17 Skat. 2014. gada Juridiskā paziņojuma Nr. 250 3. noteikumu un līdzvērtīgas normas sekojošajos 2015. un 2016. gada juridiskajos paziņojumos.

18 Malta norāda, ka importēto nebrīvē audzēto putnu izmantošana izrādās ievērojami izdevīgāka un efektīvāka, lai nodrošinātu nebrīvē turēto žubīšu populācijas ģenētisko daudzveidību, un ka tāpēc vairošanas nebrīvē programmai vairs nebija jāsagūsta pat ierobežots savvaļas žubīšu skaits. Malta pamatoja šo vērtējumu ar dažādiem zinātniskiem ziņojumiem, kurus tā citē, it īpaši ar Maltas *Ornis* komitejas apakškomitejas 2010. gada ziņojumu. Komisija piekrīt Maltas vērtējumam par šo jautājumu.

19 Skat. iepriekš 26. punktu un 9. zemsvītras piezīmi.

42. Sākumā norādīšu, ka, manuprāt, manis nupat izklāstītie fakti skaidri liecina, ka Maltas tiesību akti nevar atbilst Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punkta c) apakšpunktā atļautajam izņēmumam.

Savvaļas putnu direktīva – interpretācijas principi

43. Kā norādīja ģenerāladvokāts D. Ruiss-Harabo Kolomers [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*], Savvaļas putnu direktīvas pamatā ir uztraucoša premisa – savvaļas putnu, kas dabā sastopami dalībvalstu Eiropas teritorijā, populācijas samazināšanās [20]. Minētā situācija rada "nopietnus draudus dabas vides saglabāšanai, jo īpaši tādēļ, ka tādējādi tiek izjaukts bioloģiskais līdzsvars" [21], un "dalībvalstu Eiropas teritorijā sastopamo savvaļas putnu sugu aizsardzība jāveic, ņemot vērā [Savienības] mērķus uzlabot dzīves apstākļus un panākt noturīgu attīstību" [22].

44. Līdz ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā 2009. gada 1. decembrī LES 3. panta 3. punktā noteiktais princips par "vides augsta līmeņa aizsardzību un tās kvalitātes uzlabošanu" ir kļuvis par Savienības tiesību aktu galveno mērķi. Tāds pats princips ir nostiprināts arī Hartas 37. pantā [23], kura (arī pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā) ir daļa no Savienības primārajām tiesībām un ir jāuzskata par sekundāru tiesību interpretācijas līdzekli [24].

45. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja dalībvalsts cenšas izmantot Savienības tiesībā paredzēto izņēmumu, tās darbība ietilpst Savienības tiesību aktu īstenošanas jomā Hartas 51. panta nozīmē un līdz ar to šīs darbības atbilstība pamattiesībām jāizvērtē, atsaucoties uz Savienības tiesību vispārējiem principiem, kā arī Hartā noteiktajām pamattiesībām un principiem [25].

46. Savvaļas putnu direktīvas mērķis ir aizsargāt putnus, nevis regulēt to medīšanu vai sagūstīšanu. Šī vienkāršā patiesība jāatceras, ievērojot līdzsvaru starp vides aizsardzību, kas ir šīs direktīvas galvenais mērķis, un dažādām citām –it īpaši saimnieciska vai rekreatīva rakstura – interesēm, kas noteiktas šīs direktīvas 2. pantā.

47. Ar 9. panta 1. punktu dalībvalstīm nav piešķirtas bezierunu tiesības uz izņēmumiem. Tajā dalībvalstīm ļauts izmantot izņēmumus vienīgi tiktāl, ciktāl tas ir strikti nepieciešams, un ar nosacījumu, ka netiek apdraudēti citi šīs direktīvas mērķi [26]. Konkrētāk, Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punkts nevar tikt interpretēts tādā veidā, kas padara to par normu (nevis izņēmumu). Pretējā gadījumā 1. un 2. pantā paredzētajiem principiālajiem pienākumiem lielā mērā tiktu atņemta jēga [27].

48. No tā izriet, ka divas atslēgas frāzes – "ja nevar rast citu pieņemamu risinājumu" un "sagūstīt, turēt vai citādi saprātīgi izmantot" – ir jāinterpretē tādā veidā, kas vislabāk veicina aizsardzības mērķi [28].

20 Skat. ģenerāladvokāta D. Ruisa-Harabo Kolomera secinājumus lietā *Ligue pour la protection des oiseaux* u.c., C-182/02, EU:C:2003:248, 5. punkts.

21 Savvaļas putnu direktīvas preambulas 3. apsvērums.

22 Preambulas 5. apsvērums.

23 Eiropas Savienības Pamattiesību harta (OV 2012, C 326, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "Harta"). Minētajā pantā ir paredzēts pienākums nodrošināt "augstu vides aizsardzības līmeni un vides kvalitātes [uzlabošanu]", kā arī integrēt šos mērķus Savienības politikā.

24 Skat. ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus lietā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2014:2324, 6. punkts.

25 Skat. spriedumus, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 21. punkts, un 2016. gada 21. decembris, *Tele 2 Sverige* un *Watson* u.c., C-203/15 un C-698/15, EU:C:2016:970, 74. punkts.

26 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 10. septembris, Komisija/Malta, C-76/08, EU:C:2009:535, 58. punkts.

27 Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *Tele 2 Sverige* un *Watson* u.c., C-203/15 un C-698/15, EU:C:2016:970, 89. punkts.

28 Skat. ģenerāladvokāta D. Ruisa-Harabo Kolomera secinājumus lietā *Ligue pour la protection des oiseaux* u.c., C-182/02, EU:C:2003:248, 26. punkts.

49. Atbilstoši manai interpretācijai atsevišķas 9. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā ietverto izņēmumu kategorijas nav paredzēts izmantot kā pamatu *plašai, vispārējai praksei*, kas atkāptos no aizsardzības principa. Drīzāk ar tām ir paredzēts ļaut dalībvalstīm tikt galā ar kādām konkrētām prasībām un īpašām situācijām [29], kad vispārējās interesēs parastajam regulējumam (savvaļas putnu aizsardzība) būtu jāpiekāpjas kādai citai neatliekamai vajadzībai. Minētās direktīvas preambulas 12. apsvēruma formulējums apstiprina šo interpretāciju.

50. Kā izņēmums no Savvaļas putnu direktīvā deklarētajiem vispārējiem aizsardzības principiem 9. pants ir jāinterpretē šauri [30], un dalībvalstij, kas vēlas uz to atsaukties, ir jāpierāda, ka ir izpildīti tā piemērošanas nosacījumi [31]. Tādēļ Maltai ir jāsniedz nepieciešamie pierādījumi, lai pamatotu savu atsaukšanos uz šo izņēmumu [32].

51. Šeit svarīgi atcerēties arī to, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka jebkuras darbības, kas ietekmē aizsargājamās sugas, var tikt atļautas tikai tad, ja tās ir balstītas uz skaidri un pietiekami pamatotiem lēmumiem, kuros ir norādes uz Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. un 2. punktā paredzētajiem iemesliem, nosacījumiem un prasībām [33]. Bez šādas detalizētas informācijas par visiem attiecīgajiem izņēmuma parametriem Komisija nevarētu "pastāvīgi" pārraudzīt un nodrošināt dalībvalsts atbilstību minētajai direktīvai, kā pieprasīts 9. panta 4. punktā.

52. Kā izriet no paša 9. panta (kurā ir paredzēti sīki izstrādāti un ļoti stingri nosacījumi izņēmuma darbībai), kā arī no vispārējā samērīguma principa, paredzētajai atkāpei ir jābūt samērīgai ar vajadzībām, kas to pamato [34]. Tādējādi saskaņā ar pastāvīgo judikatūru 9. pantā paredzētajai iespējai atkāpties no noteiktajiem *ierobežojumiem attiecībā uz medībām* (un arī no citiem Savvaļas putnu direktīvas 5., 6. un 8. pantā paredzētajiem ierobežojumiem un aizliegumiem) ir jāatbilst precīziem formāliem 9. panta 2. punktā izklāstītajiem nosacījumiem, kas ir paredzēti, lai ierobežotu izņēmumus līdz tam, kas stingri nepieciešams, un lai Komisija varētu tos uzraudzīt [35].

53. Ņemot to vērā, pievēršos Komisijas pirmā un trešā pamata izskatīšanai.

Pirmais pamats: "nevar rast citu pieņemamu risinājumu"

54. Komisija apgalvo, ka Malta nav pierādījusi, ka Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punkta izpratnē "nevar rast citu pieņemamu risinājumu" savvaļas žubīšu sagūstīšanai, lai risinātu "problēmu" vai "īpašo situāciju", kuru ir paredzēts atrisināt Maltas tiesību aktos, proti, iegūt žubītes turēšanai nebrīvē. It īpaši Malta neesot pierādījusi, ka vairošana nebrīvē nav apmierinošs alternatīvs risinājums.

55. Malta apgalvo, ka, tieši pretēji, nevarēja rast citu pieņemamu risinājumu.

56. Šajā pienākumu neizpildes procedūrā Komisijai un Maltai ir būtiskas domstarpības par patieso mērķi, kas ir pamatā Maltas izņēmumam attiecībā uz žubīšu sagūstīšanu. Komisija uzskata, ka ar šo izņēmumu tiek ļauts sagūstīt žubītes vienīgi nolūkā turēt tās nebrīvē dažādai rekreatīvai izmantošanai, savukārt Malta apgalvo, ka šis nolūks ietver arī sagūstīšanu kā mērķi pašu par sevi.

29 Skat. spriedumus, 1987. gada 8. jūlijs, Komisija/Beļģija, 247/85, EU:C:1987:339, 7. punkts, un 1996. gada 7. marts, *Associazione Italiana per il WWF* u.c., C-118/94, EU:C:1996:86, 21. punkts.

30 Skat. spriedumu, 2011. gada 17. februāris, *The Number (UK)* un *Conduit Enterprises*, C-16/10, EU:C:2011:92, 31. punkts.

31 Skat. spriedumu, 2009. gada 10. septembris, Komisija/Malta, C-76/08, EU:C:2009:535, 48. punkts.

32 Skat. spriedumu, 1999. gada 16. septembris, Komisija/Spānija, C-414/97, EU:C:1999:417, 22. punkts.

33 Skat. spriedumu, 2006. gada 8. jūnijs, *WWF Italia* u.c., C-60/05, EU:C:2006:378, 34. punkts.

34 Skat. spriedumu, 2009. gada 10. septembris, Komisija/Malta, C-76/08, EU:C:2009:535, 57. punkts.

35 Skat. spriedumu, 1996. gada 7. marts, *Associazione Italiana per il WWF* u.c., C-118/94, EU:C:1996:86, 21. punkts.

57. Tiesa izvairās interpretēt valsts tiesību aktus saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu [36]. Tomēr saskaņā ar pašu pienākumu neizpildes procedūras būtību Tiesai ir jāvērtē, vai, ieviešot un saglabājot spēkā konkrētus valsts tiesību aktus, dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesībām.

58. Maltas tiesību aktu gramatiskā interpretācija liecina, ka izņēmuma mērķis ir tas, ko norādījusi Komisija.

59. Pirmkārt, kā izriet no pastāvīgās judikatūras, dalībvalsts pienākumu neizpildes pastāvēšana ir jānovērtē, ņemot vērā situāciju, kāda dalībvalstī bija, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam [37]. Tātad attiecīgais valsts tiesiskais regulējums ir tas, kas izriet no tajā brīdī spēkā esošajiem likumiem un citiem normatīvajiem aktiem.

60. Otrkārt, pienākumu neizpildes procedūrā Tiesas vērtējumam galvenokārt būtu jābūt balstītam uz valsts tiesību aktu teksta burtisko interpretāciju [38]. Šeit jāatzīmē neapstrīdamais fakts, ka 2014. gada Juridiskais paziņojums Nr. 253, kas ir izņēmuma pamatā, tika izsludināts, lai ļautu sagūstīt žubītes "vienīgi turēšanas nebrīvē mērķim [39], tostarp izmantošanai gadatirgos un izstādēs, vairošanai un/vai izmantošanai kā dzīvus pievilinātājputnus saskaņā ar šo noteikumu normām".

61. Būtībā tāds pats apraksts ir atrodams oficiālajā 2014. gada Tehniskajā memorandā, kuru sagatavoja Maltas Savvaļas putnu regulēšanas vienība; šis apraksts būtībā atbilst arī Pievienošanās akta XI pielikuma 10. punkta ("Vide") D daļas ("Dabas aizsardzība") ievaddaļai [40]. Visbeidzot, pārsteidzoši ir tas, ka *FKNK* (viena no diviem žubīšu gūstīšanas atjaunošanas atbalstītājām) [41] savā 2012. gada jūlija memorandā par gūstīšanu apstiprināja, ka žubīšu gūstīšanas prakse ir paredzēta "*vienīgi nolūkā turēt dzīvus putnus nebrīvē, lai tie dziedātu, pievilinātu citus putnus un vairotos*". Tāpēc nekas minētajos tā laika dokumentos no sākuma neliecina, ka Maltas tiesību akti tika ieviesti nolūkā atļaut gūstīšanu kā mērķi pašu par sevi.

62. Treškārt, saskaņā ar pastāvošo judikatūru Tiesa tikai izņēmuma kārtā var pārsniegt valsts tiesību normu gramatisko izpratni. Tas notiek it īpaši gadījumā, ja valsts tiesu prakse liecina, ka valsts tiesību aktu noteikumi ir jāinterpretē kādā īpašā veidā [42]. Tomēr šajā lietā nav tādas situācijas.

63. Šķiet, ka Maltas sniegtie paskaidrojumi par to, kā ir jāinterpretē valsts tiesību akti, neatbilst attiecīgo tiesību aktu faktiskajai redakcijai. Gluži pretēji, tie šķiet *contra legem*.

64. Pārbaudot pirmo pamatu, tāpēc turpināšu, pamatojoties uz to, ka Maltas tiesību akti ir jāpieņem tādi, kādi tie ir pirmšķietami, t.i., ka tie ir paredzēti, lai ļautu sagūstīt žubītes vienīgi turēšanas nebrīvē mērķim, tostarp izmantošanai gadatirgos un izstādēs, vairošanai un/vai izmantošanai kā dzīvus pievilinātājputnus. Pilnīguma labad vēlāk īsumā aplūkošu pirmo pamatu, ievērojot Maltas izteikto viedokli.

36 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 23. aprīlis, *Angelidaki* u.c., no C-378/07 līdz C-380/07, EU:C:2009:250, 48. punkts.

37 Skat. tostarp spriedumu, 2005. gada 26. aprīlis, Komisija/Īrija, C-494/01, EU:C:2005:250, 29. punkts.

38 Skat. spriedumu, 2007. gada 13. decembris, Komisija/Īrija, C-418/04, EU:C:2007:780, 269. un nākamie punkti.

39 Vai, iespējams, "vairošanas mērķim" – skat. iepriekš 5. zemsvītras piezīmi.

40 Juridiskā paziņojuma Nr. 253 un Tehniskā memoranda teksts angļu valodā vārdu pa vārdam atbilst Pievienošanās akta XI pielikuma 10. punkta ("Vide") D daļas ("Dabas aizsardzība") redakcijai angļu valodā, savukārt Juridiskā paziņojuma Nr. 253 maltiešu valodas redakcija ietver nedaudz atšķirīgu frāzi (skat. 5. zemsvītras piezīmi). Kā kļūs skaidrs turpinājumā, šī nelielā atšķirība neietekmē manus secinājumus.

41 Skat. iepriekš 27. punktu: otra atbalstītāja bija *PL*, kura pēc tam uzvarēja 2013. gada vēlēšanās un veidoja valdību.

42 Saskaņā ar minēto judikatūru valsts normatīvo un administratīvo tiesību aktu tvērums ir jāizvērtē, ņemot vērā valstu tiesu sniegto interpretāciju (it īpaši skat. spriedumu, 2003. gada 9. decembris, Komisija/Itālija, C-129/00, EU:C:2003:656, 30. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt, ja tiesas dažādi interpretē attiecīgos valsts tiesību aktus un saskaņā ar vienu no šīm interpretācijām šo tiesību aktu piemērošana ir saderīga ar Savienības tiesībām, bet saskaņā ar otru – nav saderīga, ir jākonstatē, ka šie tiesību akti katrā ziņā nav pietiekami skaidri, lai nodrošinātu ar Savienības tiesībām saderīgu to piemērošanu (skat. 33. punktu).

Sagūstīšana vienīgi turēšanai

65. No Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta ievadfrāzes izriet, ka izņēmums saskaņā ar šo tiesību normu ir pieļaujams tikai tad, "ja nevar rast citu pieņemamu risinājumu" darbībai, kas noteikta kā problēma, kura jārisina ar šo izņēmumu [43]. Šī frāze 9. panta 1. punkta ievadā kalpo kā filtrs, lai ierobežotu to konkrētu izņēmuma pamatu pieejamību, kas pēc tam uzskaitīti a), b) un c) apakšpunktā.

66. Termins "pieņemams risinājums" ir Savienības tiesību jēdziens, kas jāinterpretē autonomi. Šajā ziņā es piekrītu ģenerāladvokātam N. Fenelijam [*N. Fennelly*], kas izteica viedokli, ka "termina "pieņemams" nozīmi var interpretēt kā risinājumu *konkrētajai problēmai*, ar kuru saskaras valsts iestādes un kurā vienlaikus pēc iespējas respektēti minētajā direktīvā paredzētie aizliegumi; izņēmumu var pieļaut tikai tad, ja nevar atrast citu risinājumu, kas nav saistīts ar šo aizliegumu neievērošanu" [44].

67. Dalībvalstij ir pienākums pierādīt un jāizvērtē, vai "nevar rast citu pieņemamu risinājumu" attiecībā uz konkrēto darbību. Šajā ziņā piekrītu Komisijai, ka dalībvalstij vispirms jāpierāda konkrēta mērķa esamība, kas attaisno tās izņēmuma izmantošanu. Šeit vēršu uzmanību uz noderīgu metodoloģiju, ko attiecībā uz medību izņēmumiem Komisija ir izstrādājusi savā (nesaistošajā) Ilgtspējīgu medību metodikā [45] – metodoloģiju, kurai Malta piekrīt, kā tā to ir skaidri paziņojusi savā atbildes rakstā.

68. Turklāt nedomāju, ka dalībvalsts var mākslīgi definēt problēmu, kuru tā cenšas risināt, lai izslēgtu citus iespējami pieņemamus risinājumus. Drīzāk tai ir jāpierāda šādu alternatīvu risinājumu neesamība, atsaucoties uz objektīviem datiem, kurus var kontrolēt Komisija un līdz ar to pārbaudīt Tiesa [46]. Tikai tad, ja, ņemot vērā visus lietas apstākļus un ievērojot Savvaļas putnu direktīvas mērķus, patiešām *nav alternatīva risinājuma*, lai sasniegtu dalībvalsts norādīto leģitīmo mērķi, dalībvalsts var atsaukties uz vienu no 9. panta 1. punkta izņēmumu kategorijām.

69. Termina "pieņemams" lietošana nozīmē, ka Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punktā nav pieprasīts, lai risinājums būtu ideāls vai noteikti tieši līdzvērtīgs vēsturiskajam, tradicionālajam risinājumam attiecībā uz situāciju, kuru tā cenšas risināt. Jaunais risinājums var būt saistīts ar zināmām neērtībām vai prasīt, lai attiecīgās personas pielāgotu tam savu praktisko darbību.

70. Manis atbalstītā pieeja ir apstiprināta judikatūrā.

71. Piemēram, spriedumā *LRBPO* un *AVES* [47] Beļģijas *Conseil d'État* [Valsts padome] lūdza sniegt prejudiciālo nolēmumu par diviem jautājumiem, kuriem tieši ir nozīme saistībā ar šo tiesvedību. Tā jautāja, vai varētu atsaukties uz Savvaļas putnu direktīvas 5., 9. un 18. pantu, lai ļautu dalībvalstij ņemt vērā faktu, ka aizliegums sagūstīt putnus rekreatīviem mērķiem liktu daudziem putnu audzētājiem pārveidot savas iekārtas un atteikties no dažiem ieradumiem, ja minētā valsts atzītu, ka vairošana ir iespējama, bet vēl nav veicama lielā mērogā.

43 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2003. gada 16. oktobris, *Ligue pour la protection des oiseaux* u.c., C-182/02, EU:C:2003:558, 15. punkts, un 2005. gada 9. jūnijs, Komisija/Spānija, C-135/04, EU:C:2005:374, 18. punkts.

44 Skat. ģenerāladvokāta N. Fenelija secinājumus lietā *LRBPO* un *AVES*, C-10/96, EU:C:1996:430, 33. punkts (mans izcēlums).

45 Skat. 3. sadaļu, 41. un nākamās lpp. Šajā metodikā ir paredzēts, ka problēmas, kas prasa risinājumu, precīza konstatēšana ir priekšnosacījums izņēmuma ieviešanai. Tajā paredzētas šādas stadijas: i) precīzi konstatēt un definēt problēmu, kuru tiek mēģināts atrisināt, ii) noteikt minētās problēmas iespējamos alternatīvos risinājumus, iii) pārliecināties par direktīvas 9. panta piemērojamību šādiem alternatīviem risinājumiem un iv) piemērot iespējamiem alternatīviem risinājumiem "pieņemamā risinājuma testu". Ilgtspējīgu medību rokasgrāmata ir pieejama, izmantojot saiti: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/hunting/docs/hunting_guide_lv.pdf.

46 Skat. iepriekš 49.–52. punktu.

47 Spriedums, 1996. gada 12. decembris, C-10/96, EU:C:1996:504.

72. Minētajā lietā Tiesas rīcībā esošie materiāli liecināja, ka attiecīgo sugu vairošana un reprodukcija nebrīvē ir ne tikai zinātniski un tehniski iespējama, bet to jau ir sekmīgi veikuši daži selekcionāri. Šajos apstākļos Tiesa nosprieda, ka "vairošanu un reprodukciju nebrīvē varētu *neuzskatīt* par "citu pieņemamu risinājumu" tikai tad, ja būtu konstatēts, ka minētās darbības nevarētu veicināt, ja nenotiktu savvaļas putnu sagūstīšana. Tātad fakts, ka attiecīgo sugu vairošana un reprodukcija nebrīvē lielā mērogā vēl nav iespējama, ievērojot problēmas ar *putnu audzētāju* iekārtām un *senus ieradumus*, kurus turklāt ir veicinājuši vietējie noteikumi par izņēmumiem no direktīvas vispārējās sistēmas, *pats par sevi nav nerada šaubas par* putnu sagūstīšanai savvaļā *alternatīva risinājuma pieņemamo raksturu*" [48].

73. No Tiesas rīcībā esošajiem faktiem ir skaidrs, ka Tiesas nolēmums lietā *LRBPO* un *AVES* [49] var tikt piemērots šajā pienākumu neizpildes procedūrā. Uzskatu par neapstrīdami skaidru, ka minētajā lietā Tiesas nospriestais saistībā ar putnu audzētāju sprostu apgādāšanu vienlīdz attiecas uz septiņu žubīšu sugu turēšanu nebrīvē, t.i., kā dziedātājputnus, "tostarp izmantošanai gadatirgos un izstādēs, vairošanai un/vai izmantošanai kā dzīvus pievilinātājputnus", kā paredzēts 2014. gada Juridiskajā paziņojumā Nr. 253. Vairošanas nebrīvē programma *ir* alternatīvs risinājums (tas ir, alternatīvs veids, kā iegūt žubītes turēšanai nebrīvē). Tādēļ Malta nevar atsaukties uz 9. panta 1. punkta izņēmumu.

74. Tagad īsi pievērsīšos dažiem konkrētiem Maltas atbildes rakstā izvirzītajiem argumentiem.

75. Minēto secinājumu nevar mainīt Maltas arguments, ka tā nekad nav piekritusi tam, ka Pievienošanās akta XI pielikumā aprakstītā vairošanas nebrīvē programma būtu pieņemams risinājums. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ne dalībvalstu atsevišķas nostājas, ne to kopīgās deklarācijas nevar tikt izmantotas, lai interpretētu tiesību normu, ja to saturs nav atspoguļots šīs normas formulējumā un tāpēc tam nav juridiskas nozīmes [50]. Šajā lietā ir tieši tāda situācija.

76. Tālāk Malta apgalvo, ka vairošana nebrīvē nav pieņemama alternatīva, ņemot vērā, ka bioģeogrāfisko faktoru kopums faktiski izslēdz sagūstītu savvaļas žubīšu ieviešanu vairošanas nebrīvē programmā, lai saglabātu ģenētisko daudzveidību (tādējādi pieņemot, ka Maltas vairošanas nebrīvē programmai vairs nebūtu pat ierobežotā apmērā jāgūsta savvaļas žubītes). No pašas Maltas argumenta tādēļ izriet, ka nebrīvē audzētu putnu nepieciešamā ģenētiskā daudzveidība var tikt nodrošināta ar līdzekļiem, kam nav vajadzīgi nekādi izņēmumi no Savvaļas putnu direktīvas.

77. Tāpat šo nostāju nevar mainīt Maltas atsauce uz iepriekšējā nolēmuma lietā Komisija/Malta 56. punktu [51].

Sagūstīšana kā mērķis pats par sevi

78. Izsmeļošākam izklāstam īsumā pievēršos pirmā pamata izskatīšanai, ievērojot Maltas tagad norādīto viedokli, proti, ka izņēmums patiesībā ir arī "sagūstīšanai kā mērķim pašam par sevi" un ka "vairošanas nebrīvē programma [..] nenodrošināja pieņemamu alternatīvu šīs darbības obligātajam sagūstīšanas elementam". Malta apgalvo, ka pēdējais ir žubīšu traperu dziļi iesakņojies tradicionālais dzīvesveids, kuru aizraušanos nevar apmierināt ar nebrīvē audzētu žubīšu iegūšanu.

48 20. un 21. punkts (mans izcēlums).

49 Spriedums, 1996. gada 12. decembris, C-10/96, EU:C:1996:504.

50 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1991. gada 26. februāris, *Antonissen*, C-292/89, EU:C:1991:80, 18. punkts; 1996. gada 13. februāris, *Bautiaa* un *Société française maritime*, C-197/94 un C-252/94, EU:C:1996:47, 51. punkts, un 1998. gada 3. decembris, *KappAhl*, C-233/97, EU:C:1998:585, 23. punkts.

51 Spriedums, 2009. gada 10. septembris, C-76/08, EU:C:2009:535. Minētajā lietā Komisijas noteiktajā alternatīvajā risinājumā bija piedāvātas tādas ierobežotas iespējas paredzētās darbības (medību) veikšanai, ka Tiesa uzskatīja, ka ar to varētu tikt "izjaukts direktīvā paredzētais līdzsvars starp sugu aizsardzību un konkrētām brīvā laika pavadīšanas nodarbēm". Tomēr šajā lietā ir skaidrs, ka putnu turēšanu var veiksmīgi uzturēt, pateicoties pietiekama mēroga vairošanas nebrīvē programmai.

79. Pirmkārt, ir svarīgi atzīmēt, ka nav norādīts uz nepieciešamību izstrādāt izņēmumu no Savvaļas putnu direktīvas noteiktā stingrā aizsardzības režīma tā, lai nodrošinātu, ka *katra* nebrīvē turētā žubīte ir žubīte, ko savvaļā sagūstījis tradicionāls mednieks, izmantojot tīkla slazdus. Ņemot vērā salīdzinoši lielo iesaistīto žubīšu skaitu, alternatīvs risinājums pirmšķietami būtu lielāko daļu pieprasījuma pēc žubītēm turēšanai nebrīvē apmierināt no vairošanas nebrīvē programmas un ierobežot gūstīšanu (lai apmierinātu tradicionālo vēlmi sagūstīt žubītes) ar daudz mazāku putnu skaitu. Otrkārt, no pastāvīgās judikatūras jau izriet, ka 9. panta 1. punkta izņēmums nevar tikt izmantots, lai nevajadzīgi paplašinātu *atļautās* medības [52].

80. Treškārt, ciktāl tiek apgalvots, ka sagūstīšana kā mērķis pats par sevi ir tiesību aktu nolūks, alternatīvs risinājums būtu (daudz ierobežotāka) programma sagūstīšanai, zinātniskai apgredzenošanai un palaišanai brīvībā. Malta pati atzīst, ka šis risinājums ir vērsts uz sagūstīšanas elementu, kas atrodams abos tiesību aktu mērķos, bet to noraida, jo "sagūstīšana, apgredzenošana un palaišana brīvībā" vienlaicīgi nerisina turēšanas elementam [53]. Kā jau esmu paskaidrojusi, tomēr nav nekādu šaubu, ka turēšanas elementu var pieņemami risināt, izmantojot vairošanas nebrīvē programmu [54].

81. Ceturtkārt, Tiesas rīcībā nav materiālu, kas liecinātu, ka "sagūstīšana, apgredzenošana un palaišana brīvībā" nebūtu pieņemams alternatīvs risinājums. Objektīvi šķiet ticami domāt, ka daudz mazāka putnu skaita "sagūstīšana, apgredzenošana un palaišana brīvībā" stingri zinātniskiem mērķiem ļautu traperiem turpināt gūt prieku no savu prasmju realizācijas putnu gūstīšanā, vienlaicīgi ievērojami samazinot negatīvo ietekmi uz putnu aizsardzību. Nav būtisks fakts, ka traperiem vairs nebūtu finansiāla stimula, kas patlaban it īpaši izriet no sagūstīto īpatņu tālākpārdošanas. Procesuālajos rakstos Malta paskaidroja, ka pašlaik visi sagūstītie putni jau ir jāapgredzeno. Ņemot to vērā, šķiet, var uzskatīt, ka tādējādi žubīšu traperiem varētu tikt mācītas nepieciešamās iemaņas zinātniskajā apgredzenošanā. Tomēr man jāuzsver, ka, manuprāt, tradicionālo tīkla slazdu izmantošana nevarētu būt ietverta šādā kārtībā [55].

82. Papildu alternatīvs risinājums varētu būt ierobežoti sagūstīt (izmantojot citas metodes) Savvaļas putnu direktīvas II pielikumā uzskaitīto sugu putnus, tas ir, putnus, kurus drīkst medīt saskaņā ar tās 7. pantā minētajiem nosacījumiem. Šajā ziņā tikai piebildīšu, ka pārbaudes par to, vai pastāv alternatīvs risinājums, pamatā ir jābūt objektīviem, skaidriem kritērijiem [56]; ka Tiesas rīcībā nav pierādījumu par to, ka atļauta sagūstīšana stingri kontrolētos apstākļos nav alternatīvs risinājums [57], un ka manā interpretācijā spriedumā Komisija/Somija nekādi nav atbalstīta Maltas nostāja, ka sagūstīšanai jāietver žubītes [58].

83. Visbeidzot, nevaru atrast nekādu pamatojumu pieņēmumam, ka vienīgi risinājums, pret kuru *neizturas* nelabvēlīgi pašreizējā putnu ķērāju kopiena, uzskatāms par alternatīvu risinājumu Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punkta izpratnē. Gluži pretēji, no pastāvīgās judikatūras nepārprotami izriet, ka "senu ieradumu" pastāvēšana pati par sevi nepamato 9. panta 1. punkta izņēmumu izmantošanu [59].

52 Skat. spriedumus, 2003. gada 16. oktobris, *Ligue pour la protection des oiseaux* u.c., C-182/02, EU:C:2003:558, 16. punkts; 2005. gada 9. jūnijs, Komisija/Spānija, C-135/04, EU:C:2005:374, 19. punkts, un 2009. gada 10. septembris, Komisija/Malta, C-76/08, EU:C:2009:535, 50. punkts.

53 Skat. Tehniskā memoranda B daļas 3. lpp. Maltas nostāju atkārtoja arī Maltas pārstāvis tiesas sēdes laikā.

54 Skat. iepriekš 73. punktu.

55 Skat. iepriekš 38. punktu, kā arī turpinājumā 102. punktu un 72. zemsvītras piezīmi.

56 Skat. iepriekš 66.–69. punktu.

57 Tomēr jāvērš uzmanība arī uz to, ka Tiesas rīcībā nav nekādu materiālu, kas norādītu, ka jebkura no šīm sugām faktiski ir atrodama Maltā pietiekamā skaitā, lai šādu medību izņēmuma gadījums būtu pieļaujams saskaņā ar Savvaļas putnu direktīvu.

58 Skat. spriedumu, 2005. gada 15. decembris, C-344/03, EU:C:2005:770, 44. punkts. Minētajā lietā Tiesa nosprieda, ka dažu citu II pielikuma putnu medīšana noteiktu II pielikuma putnu vietā rada risku vismaz daļēji mazināt Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta jēgu. Ir skaidrs, ka šī lieta bija atkarīga no tās konkrētajiem faktiskajiem apstākļiem un neattiecas uz šo kontekstu.

59 Spriedums, 1996. gada 12. decembris, *LRBPO* un *AVES*, C-10/96, EU:C:1996:504, 21. punkts. Vispārīgāk runājot, dalībvalsts nevar atsaukties uz vietējo iedzīvotāju iebildumiem, lai attaisnotu Savienības tiesībās paredzēto pienākumu neizpildi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 4. marts, Komisija/Itālija, C-297/08, EU:C:2010:115, 81.–85. punkts).

84. Secinu, ka Malta nav pierādījusi, ka nav cita risinājuma, un ka Komisijas pirmais pamats būtu jāapmierina.

Trešais pamats: "saprātīgi izmantot"

85. Komisija norāda, ka Maltas izmantotais izņēmums neatbilst jēdzienam "saprātīgi izmantot" Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē.

86. Oksfordas vārdnīcā [60] "saprātīgi" [*judicious*] definēts kā "tāds, kam piemīt, kas demonstrē vai kas izdarīts ar pareiziem apsvērumiem vai sajūtu, uzmanīgi un prātīgi". *Langenscheidt* [61] vārdnīcā ir sniegta ļoti līdzīga termina "vernünftig", kas izmantots Savvaļas putnu direktīvas versijā vācu valodā, definīcija. Daudzu valodu versijās vārdam, kas atbilst vārdam "izmantot" frāzē "saprātīgi izmantot", ir ekspluatācijas konotācija [62]. Tomēr Ilgtspējīgu medību metodikā Komisija (manuprāt, pareizi) atzīmē, ka "jebkura ar vārdu "izmantošana" [use] saistīta ekspluatācijas konotācija ir jālīdzsvaro ar konotācijām par atbildību, savaldību un izsvērtiem lēmumiem, ko ietver vārds "saprātīgs" [judicious]" [63].

87. Turpinot, ir skaidrs, ka, lai gan 9. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā ir noteiktas *īpašas* (un, man jāsaka, acīmredzamas) *situācijas*, kurās būs piemēroti atkāpties no citādi stingrajiem savvaļas putnu nogalināšanas vai sagūstīšanas aizliegumiem, 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta struktūra ir formulēta mazāk preskriptīvi un ar to ir atļauts "sagūstīt, turēt vai citādi saprātīgi izmantot". Var būt kārdinājums censties paplašināt šīs frāzes nozīmi un to uztvert kā ērtu "izvairīšanās klauzulu". Man ir skaidrs, ka nav nekāda pamatota iemesla, kāpēc c) apakšpunkts būtu jāinterpretē atšķirīgi no a) vai b) apakšpunkta, un ka tāpēc šādam kārdinājumam ir jāpretojas. Savienības likumdevēja nodoms nevar būt bijis visas esošās prakses iekļaut ērtajā apzīmējumā "sagūstīt, turēt vai citādi saprātīgi izmantot", jo tādējādi kopumā tiktu apdraudēts Savvaļas putnu direktīvas mērķis.

88. Dažreiz "pēc savas būtības un piemērojamības [atkāpju] sistēma nav saderīga ar direktīvas aizsardzības mērķiem" [64]. No tā izriet, ka ne viss, ko kāda dalībvalsts vēlas atļaut, noteikti var atbilst pozīcijai "sagūstīt, turēt vai citādi saprātīgi izmantot" un tādējādi būs piemērots 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta izņēmumam.

89. Jau minēju dažus Tiesas judikatūras aspektus par 9. panta 1. punkta izņēmuma interpretāciju. Ir lietderīgi turpināt to darīt tagad.

90. Pirmkārt, Tiesa jau 1987. gadā norādīja, ka "putnu sagūstīšana un pārdošana [..] ar nolūku turēt tos izmantošanai kā dzīvus pievilinātājputnus vai rekreatīviem mērķiem izstādēs un tirgos var būt saprātīga izmantošana, kas atļauta 9. panta 1. punkta c) apakšpunktā" [65] (tomēr nepaskaidrojot, kāpēc tā bija). Turpmākajās lietās Tiesa līdzīgi bez papildu analīzes tieši vai netieši [66] ir atzinusi, ka "savvaļas putnu

60 Skat. tiešsaistē https://en.oxforddictionaries.com/.

61 Skat. tiešsaistē https://de.langenscheidt.com/.

62 Skat. šādu valodu versijas: SK – *využívanie*, PL – *wykorzystywania*, NL – *gebruik*, FR – *exploitation*, ES – *explotación*, DE –: *Nutzung*, CZ – *využívání*, RO – *utilizări*.

63 Skat. 3.5.25. punktu.

64 Skat. spriedumu, 2007. gada 12. jūlijs, Komisija/Austrija, C-507/04, EU:C:2007:427, 187. punkts.

65 Skat. spriedumu, 1987. gada 8. jūlijs, Komisija/Itālija, 262/85, EU:C:1987:340, 38. punkts.

66 Skat. spriedumu, 1996. gada 7. marts, *Associazione Italiana per il WWF* u.c., C-118/94, EU:C:1996:86, kur, šķiet, Tiesa bez papildu analīzes netieši ir piekritusi ierosinājumam, ka, ja dalībvalsts tiesību aktos izņēmums *ir* noteikts pietiekami detalizēti, tā var izmantot 9. panta izņēmumu, lai atļautu medīt gan II pielikumā uzskaitītos putnus, gan tur neuzskaitītos putnus. Tiesa īstenībā nosprieda, ka "9. pants [..] ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to dalībvalstīm ir ļauts atkāpties no vispārējā aizsargāto sugu medīšanas aizlieguma [..], *tikai veicot pasākumus, kuros ir pietiekami detalizētas norādes* uz 9. panta 1. un 2. punktā minētajiem faktoriem" (mans izcēlums).

medīšana rekreatīviem mērķiem Direktīvas 7. panta 4. punktā minētajos laikposmos"[67] vai sagūstīšana rekreatīviem mērķiem, piemēram, paredzot dot iespēju putnu mīļotājiem apgādāt sprostus, un lai novērstu asinsradniecības problēmas putnu vairošanā rekreatīviem mērķiem[68], arī var būt saprātīga izmantošana 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta nozīmē.

91. Otrkārt, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kompetentās iestādes var atļaut sagūstīt tikai tādu putnu skaitu, kas ir "objektīvi nepieciešams", lai sasniegtu vēlamo mērķi, un ka ir primāra prasība ievērot 9. panta 1. punkta c) apakšpunktā īpaši minēto putnu maksimālo ierobežojumu "nelielā skaitā"[69].

92. Treškārt, divās lietās par II pielikumā uzskaitītajiem putniem Tiesa konstatēja, ka izņēmumi saskaņā ar Direktīvas 9. pantu var tikt atļauti tikai tad, ja ir nodrošināta attiecīgo sugu populācijas uzturēšana pietiekamā skaitliskā līmenī. Pretējā gadījumā putnu izmantošana nekādi nevar tikt uzskatīta par saprātīgu un līdz ar to par pieļaujamu izmantošanu Savvaļas putnu direktīvas preambulas 11. apsvēruma izpratnē[70]. Šī judikatūra vēl jo vairāk ir būtiska šajā kontekstā, kas saistīts ar putniem, kuri nav uzskaitīti II pielikumā.

93. Ceturtkārt, jau 1987. gadā Tiesa arī skaidri noteica, ka, *ja* "nav garantijas, ka dažu sugu putnu sagūstīšana būs ierobežota līdz stingri noteiktam minimumam [..] vai ka sagūstīšanas līdzekļi, pasākumi vai paņēmieni nav masveidīgi, neselektīvi vai nevar izraisīt kādas sugas lokālu izzušanu", tad nav ievēroti 9. panta "būtiskie elementi"[71].

94. Visbeidzot, jāuzsver, ka visas manis pārskatītas lietas bija saistītas ar laikposmiem pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, kurā uzsvērts vides aizsardzības "augsts līmenis", un šis princips ir atspoguļots Hartas 37. pantā, kurai tagad ir primārā tiesību akta statuss. Šī lieta tomēr ir jāizlemj, ņemot vērā šo (jauno) kontekstu.

95. Minētās judikatūras piemērošana Maltas tiesību aktiem liek man secināt, ka tie acīmredzami nav savienojami ar nosacījumu "saprātīgi izmantot".

96. Apgalvojot, ka kopējais sezonas limits 27 500 žubīšu apmērā nozīmē "saprātīgi izmantot", Malta apvieno divus mērķus. Ciktāl mērķis, kā skaidri noteikts pašā tiesību aktā, ir "*tikai*" iegūt žubītes turēšanai nebrīvē, t.i., kā dziedātājputnus, "tostarp izmantošanai gadatirgos un izstādēs, vairošanai un/vai izmantošanai kā dzīvus pievilinātājputnus", *šai izmantošanai* (kā jau paskaidroju, pārbaudot pirmo pamatu) var pievērsties, izmantojot vairošanas nebrīvē programmu, kura ir cits pieņemams risinājums.

97. Netiek apstrīdēts, ka kopējais aprēķinātais žubīšu skaits, kas pašlaik jau atrodas nebrīvē, ir apmēram no 20 000 līdz 40 000. Ņemot vērā putnu dabisko mirstību nebrīvē, noteiktu putnu skaitu vajadzēs pastāvīgi iegūt, lai saglabātu minēto populāciju - vai nu izmantojot gūstīšanu, vai arī veicinot pietiekami liela mēroga vairošanas nebrīvē programmu. Nav jābūt īpaši vērīgiem, lai saskatītu, ka laika gaitā varētu saasināties nepieciešamība risināt vajadzīgā putnu skaita nebrīvē uzturēšanas problēmu.

67 Skat. spriedumu, 2003. gada 16. oktobris, *Ligue pour la protection des oiseaux* u.c., C-182/02, EU:C:2003:558, 10. punkts, kur Tiesa kā "skaidru" judikatūru norādīja spriedumu Komisija/Beļģija (skat. spriedumu, 1987. gada 8. jūlijs, 247/85, EU:C:1987:339, pasludināts lietā, kas ir paralēla spriedumam, 1987. gada 8. jūlijs, Komisija/Itālija, 262/85, EU:C:1987:340; šo divu spriedumu formulējums nav identisks, bet argumentācija kopumā ir līdzīga) kopā ar spriedumiem *Associazione Italiane per il WWF* u.c. (1996. gada 7. marts, C-118/94, EU:C:1996:86) un Komisija/Itālija (1987. gada 8. jūlijs, 262/85, EU:C:1987:340). Man jāatzīst, ka minēto sprieduma daļu nepavisam nav viegli saprast.

68 Spriedums, 1996. gada 12. decembris, *LRBPO* un *AVES*, C-10/96, EU:C:1996:504, 22. punkts.

69 Spriedums, 1996. gada 12. decembris, *LRBPO* un *AVES*, C-10/96, EU:C:1996:504, 26. punkts.

70 Skat. spriedumus, 2006. gada 8. jūnijs, *WWF Italia* u.c., C-60/05, EU:C:2006:378, 32. punkts, un 2009. gada 10. septembris, Komisija/Malta, C-76/08, EU:C:2009:535, 59. punkts.

71 Spriedums, 1987. gada 8. jūlijs, Komisija/Itālija, 262/85, EU:C:1987:340, 39. punkts.

98. Tomēr nekas no tā pats par sevi neļauj pamatot žubīšu sagūstīšanas atkārtotu atļaušanu, ja plaša mēroga vairošanas nebrīvē programmas veicināšana varētu būt pieņemams līdzeklis, lai uzturētu tradīciju, ko šķietami cenšas aizsargāt Maltas tiesību akti, proti, žubīšu turēšanu dažādiem rekreatīviem nolūkiem. Neraugoties uz šo acīmredzamo faktu, Malta atzina par neveiksmīgu saskaņā ar Pievienošanās aktu ieviesto valsts programmu putnu vairošanai nebrīvē un no 2009. gada to pārtrauca.

99. Liekas arī būtībā neticami, ka *šis "krājums" ik gadu ir jāpapildina ar 27 500 žubītēm*, lai aizstātu žubītes, kas gada laikā ir aizgājušas bojā, un apmierinātu jaunu pieprasījumu pēc sagūstītām žubītēm rekreatīvos nolūkos. Šis apgalvojums ir spēkā, gan ja papildu žubītes jāiegūst, izmantojot vairošanas nebrīvē programmu, gan izmantojot sagūstīšanu. Atturos no jebkuru ierosinājumu izteikšanas par to žubīšu likteni, kuras faktiski nav vajadzīgas norādītajiem ekskluzīvajiem mērķiem, kas noteikti tiesību aktos, kuros atļauta to sagūstīšana.

100. Ciktāl mērķis ir *sagūstīšana, kā arī turēšana*, norādu, ka nekas Tiesas rīcībā esošajos materiālos nepaskaidro, kāpēc "saprātīgi izmantot" objektīvas nepieciešamības nozīmē ir atļaut *sagūstīt* kopējā sezonas limitā noteikto daudzumu (27 500 žubītes), ņemot vērā, ka tiesību aktos arī noteikta sagūstīto žubīšu *ekskluzīvā turpmākā izmantošana*, par kuru ir ļoti apšaubāms, ka ik gadu faktiski ir vajadzīgas tik daudzas žubītes, un kurai turklāt ir cits pieņemams risinājums. Kā dalībvalstij, kas vēlas izmantot izņēmumu saskaņā ar Savvaļas putnu direktīvas 9. panta 1. punktu, Maltai ir jāpamato atsauce uz minēto normu. Tas jādara, ņemot vērā, ka galvenais princips šobrīd ir augsta vides aizsardzības līmeņa nodrošināšana. Uzskatu, ka tā nekādi nav izpildījusi šo pienākumu.

101. Bez tam jāmin vēl viens jautājums.

102. Ja mērķis ir sagūstīt dzīvu putnu, iespējams, būs jāizmanto kāda veida tīkls. Ir taisnība, ka 9. pantā pieļauts izņēmums no Direktīvas 8. panta 1. punkta un tādējādi no IV pielikuma a) punktā ietvertā citādi pilnīgā aizlieguma izmantot tīklus [72]. Tomēr pašlaik Maltas tiesību aktos atļautā sagūstīšanas metode ietver tīkla slazdu izmantošanu. Iepriekš šajos secinājumos esmu jau aprakstījusi minētos tīklus [73]. Man šķiet, ka *prima facie* šādi tīkli ir sagūstīšanas veids, kas ir gan masveidīgs, gan neselektīvs. Tā kā žubītes mēdz lidot baros, ir ticams, ka ievērojams žubīšu skaits tiks notverts tīklā vienlaicīgi [74]. Pat ja "liekās" žubītes tiek nekavējoties atbrīvotas, kā apgalvo Malta, tas man nešķiet pietiekami, lai secinātu, ka izmantotā sagūstīšanas metode vairs nav "masveidīga" vai "neselektīva". Ticami ir arī tas, ka vismaz dažas žubītes cietīs no piedzīvotā stresa un var neizdzīvot [75]. Šādos apstākļos stipri šaubos, ka Malta var pierādīt, ka septiņu žubīšu sugu populācijas var uzturēt pieņemamā līmenī, kā tas pieprasīts judikatūrā. Iespējams arī, ka pastāv zināms risks (nemēģinu novērtēt šāda riska iespējamo apmēru), ka, ja 4000 licenču turētāji izmanto šādus tīklus 73 dienas medību sezonā, tas var "izraisīt kādas sugas lokālu izzušanu".

103. Materiālā, ko Malta nodevusi Tiesai, nav mēģināts risināt nevienu no šiem jautājumiem: tā vietā tiek uzsvērts fakts, ka tīkla slazdu izmantošana ir "tradicionāla". Bet tā netiek ņemts vērā galvenais. Ja tīkla slazdu izmantošanai ir šāds rezultāts – un Maltai ir jāpierāda, ka tā *nav*, – tad tā neatbilst 9. panta "būtiskajiem elementiem" (skat. spriedumu Komisija/Itālija [76]). Piebildīšu tikai to, ka tīri no valodnieciskā viedokļa man arī būtu grūti saprast, kā tādas sagūstīšanas metodes izmantošana, kas ir gan masveidīga, gan neselektīva, varētu atbilst jēdzienam "saprātīgi izmantot".

72 IV pielikumā ir minēti "masveidīgas vai neselektīvas putnu sagūstīšanas vai nonāvēšanas" līdzekļi, pasākumi vai paņēmieni, arī tādi, "kas var izraisīt kādas sugas lokālu izzušanu".

73 Skat. iepriekš 38. punktu.

74 Šajā nozīmē skat. zinātnisko pētījumu, Raine, A. F., *The international impact of hunting and trapping in the Maltese islands*, 2007. gada maijs, 22. lpp.

75 Zinātniskos pētījumos ir pierādīts, ka sagūstīšana un turēšana nebrīvē var radīt putniem hronisku stresu un ka minētajiem putniem var saglabāties šo stresa izraisītāju ietekme pat pēc ātras atgriešanās atpakaļ dabiskajā vidē. Šajā nozīmē skat. Dickens, M., Delehanty, D. un Romero, L., "Stress and translocation: alterations in the stress physiology of translocated birds", *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 276, 2009, 2051–2056. lpp.; pieejams, izmantojot šādu saiti: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2677253/.

76 Spriedums, 1987. gada 8. jūlijs, Komisija/Itālija, 262/85, EU:C:1987:340, 39. punkts.

Nobeiguma piezīmes

104. Nobeigumā es vēlos uzsvērt divus jautājumus, kas izriet no šīs lietas procesuālo rakstu vispārējas izpētes un kas ir būtiski dažiem citiem 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta aspektiem, un tad piedāvāt pēdējo apsvērumu.

105. Pirmkārt, man ir nopietnas šaubas attiecībā uz Maltas izmantotās metodikas ticamību, lai noteiktu references populāciju nosacījuma "nelielā skaitā" aprēķināšanai. Jāatzīmē, ka tā vietā, lai atsauktos uz sistemātisku novērošanas sistēmu, Maltas aprēķini ir pamatoti ar vienu pētījumu, kas veikts 2007. gadā [77] un attiecas uz ļoti ierobežotu gredzenu atgūšanas izlasi (112). Tā rezultātā tika izmantots ļoti neliels gredzenu atgūšanas gadījumu skaits Maltā no septiņu sugu putniem no citām dalībvalstīm, lai kā references grupu kopējam sezonas limitam [78] aprēķinātu katras sugas visu vairošanas populāciju šajās dalībvalstīs (kas dažos gadījumos ir miljoniem putnu), bez papildu pierādījumiem par to, cik lielā mērā šīs populācijas faktiski migrē caur Maltu. Ir grūti to uzskatīt par pamatotu zinātnisku pieeju, lai novērtētu ietekmi, kāda licencētai dzīvu putnu gūstīšanai Maltā varētu (vai nevarētu) būt vai nu uz šīm populācijām kopumā vai uz to putnu populācijas grupu, kuri migrē pāri Maltai, vai saskaņot šo pieeju ar piesardzības principu [79].

106. Otrkārt, gribu atgādināt, ka ar 9. panta 1. punkta c) apakšpunktu dalībvalstīm ir dotas tiesības atļaut sagūstīt, turēt vai citādi saprātīgi izmantot "dažus putnus" "nelielā skaitā" un "stingri kontrolētos apstākļos". Vērtējums par to, vai šie svarīgie papildu nosacījumi, kas attiecas uz izņēmuma samērīgumu, ir izpildīti, neietilpst šo secinājumu uzdevumā. Pietiks, ja teikšu, ka man ir nopietnas šaubas par to, vai apstrīdētie pasākumi (it īpaši, ņemot vērā īpatnības, kuras esmu uzsvērusi iepriekš 38. punktā) atbilst minētajām papildu prasībām un ir samērīgi. Katrā ziņā esmu jau secinājusi, ka Komisijas pirmais un trešais pamats būtu jāapmierina. Ja Tiesa piekrīt šim vērtējumam, tai nebūs jāveic detalizēta faktu analīze par apstrīdēto pasākumu samērīgumu.

107. Visbeidzot, daudz kas ir noteikts šīs tiesvedības laikā attiecībā uz žubīšu sagūstīšanas tradicionālajiem aspektiem un nepieciešamību ievērot tradicionālās paražas. Noslēgumā var būt noderīgi piedāvāt hipotētisku piemēru, lai parādītu, kā kultūras daudzveidība un Savienības tiesību aktu prasības var pastāvēt līdzās, nevis būt konfliktā.

108. Pieņemsim, ka kandidātvalstī, kura pievienojas Eiropas Savienībai, pastāv dziļi iesakņojusies vietējā tradīcija, ka katrai jaunai meitenei viņas 18. dzimšanas dienai vistuvākajā svētdienā ir jāapmeklē mise, uzliekot kaklarotu, kas izgatavota no konkrēta putna greznām spalvām. Vajag sešus putnus, lai sagādātu pietiekami daudz spalvu vienai kaklarotai. Pirms iestāšanās Eiropas Savienībā šāda prakse nebija aizliegta ar tiesību aktiem. Pēc iestāšanās putni principā tiek aizsargāti saskaņā ar Savvaļas putnu direktīvu. Vai attiecīgā jaunā dalībvalsts var izmantot izņēmumu saskaņā ar 9. panta 1. punktu, klasificējot tradicionālo praksi kā "saprātīgu izmantošanu", lai ļautu bezgalīgi saglabāt pašreizējo stāvokli?

109. Pirmkārt, ir skaidrs, ka vispār pastāv cita pieņemama alternatīva. Tradicionālo spalvu kaklarotu viena jauna meitene var nodot citai, nevis izveidot jaunu katrai astoņpadsmit gadus vecai jaunietei. Otrkārt, iespējams, ka gadījumā, ja spalvu kaklarotas tiek nodotas tādā veidā, tās laika gaitā tiks nolietotas un novalkātas un laiku pa laikam būs jānomaina. *Būtu* iespējams izmantot 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta izņēmumu, lai šad un tad sagūstītu nelielu skaitu putnu nolūkā izgatavot aizstājošu spalvu kaklarotu.

77 Skat. Raine, A. F., *The international impact of hunting and trapping in the Maltese islands*, 2007. gada maijs.

78 2014. gada Juridiskā paziņojuma Nr. 253 II pielikumā ministram uzdots "noteikt kopējo limitu, kas nepārsniedz 1 % no katras sugas references populācijas kopējās mirstības gadā Eiropas Savienības teritorijā, pamatojoties uz *jaunākajiem pieejamajiem zinātniskajiem datiem*, kas attiecas uz gredzenu atgūšanu" (mans izcēlums; skat. iepriekš 27. punktu).

79 Saskaņā ar LESD 191. panta 2. punktu Savienības politika attiecībā uz vidi "tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību" un ir balstīta uz piesardzības principu.

110. Norādot, ka Komisijas pirmais un trešais pamats ir pamatoti, neierosinu tādu risinājumu, kas nevērīgi izturas vai nu pret tradīciju, vai kultūras daudzveidību Eiropas Savienībā. Ja Malta vēlas paturēt nebrīvē dziedošās žubītes, šo vēlēšanos var apmierināt, izmantojot alternatīvu vairošanas nebrīvē programmas risinājumu. Ja Maltas putnu traperi vēlas īstenot un pārbaudīt savas mednieku prasmes, tiem var atļaut sagūstīt nelielu skaitu atsevišķu putnu ar *metodēm, kas nav saistītas ar tīkla slazdu izmantošanu*, stingri ievērojot vislabāko ornitoloģisko praksi, un tādējādi notvertos putnus var apgredzenot un tad uzmanīgi palaist atpakaļ savvaļā. Ja tradīcijas attīstās, nav nepārvaramu pretrunu. Tomēr esmu pilnīgi pārliecināta, ka pašreizējā kārtība neatbilst Maltas pienākumiem saskaņā ar Savienības tiesībām.

Secinājumi

111. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uzskatu, ka Komisijas pirmais un trešais pamats būtu jāapmierina. Līdz ar to, neatkarīgi no otrā, ceturtā un piektā pamata rezultātiem es uzskatu, ka Tiesai:

1) jānolemj, ka, nolūkā sagūstīt septiņas žubīšu sugas ieviešot izņēmumu, kas neatbilst Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra Direktīvas 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību 9. panta 1. punkta c) apakšpunktam, Maltas Republika nav izpildījusi minētās direktīvas 5. panta a) un e) punktā un 8. panta 1. punktā, tos aplūkojot kopsakarā ar IV pielikuma a) punktu, paredzētos pienākumus;

2) jāpiespriež Maltai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.